

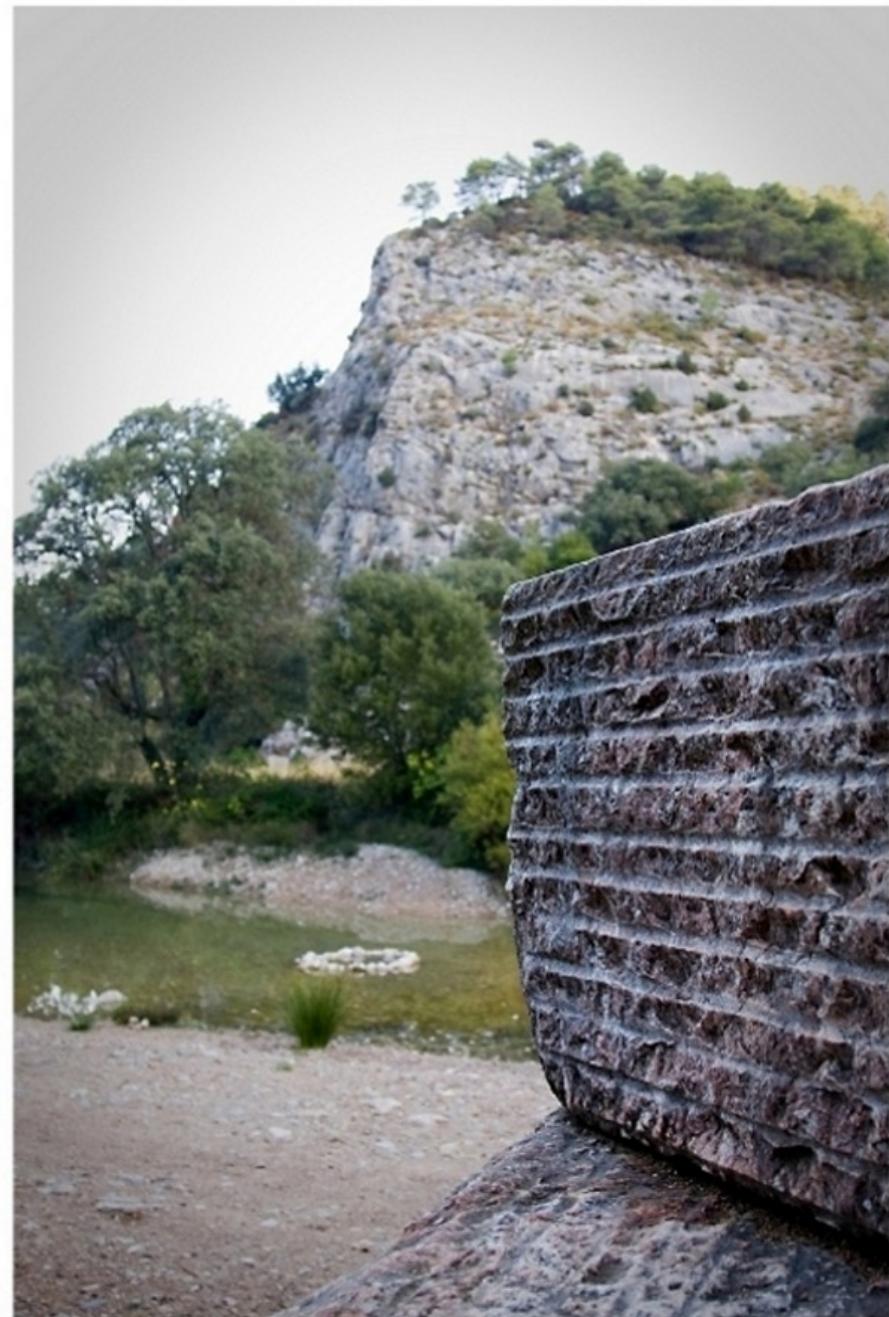
"Els Ports. Natura i Art"

- Memòria -

Itinerari dels
Ullals de Morago
o Cova de Picasso

Ports
d'Horta de Sant Joan

15-16 d'octubre de 2016

Em resulta molt difícil expressar amb paraules el que significa haver pogut dur a terme la tercera edició del "Natura i Art". Per tot el que personalment suposa veure realitzat un somni, una idea que es va gestar ja fa uns quants anys i que, a poc a poc, ha anat fent-se gran i guanyant en pes. A finals de l'any 2010, quan tenia la meva residència a la falda de les Muntanyes de Prades, vaig visualitzar aquesta proposta, la vaig elaborar i la vaig presentar al Paratge Natural de Poblet. Així, als anys 2011 i 2012, es van engegar el primer i segon "Poblet. Natura i Art", respectivament. Finalment s'ha acabat convertint en un projecte itinerant, lligat al meu trànsit vital, que pren el nom de l'espai natural en el que es desenvolupa, i que aquest 2016 hem pogut reprendre a la Terra Alta, comarca en la que he estat vivint els dos darrers anys. D'aquesta manera hem arribat a "Els Ports. Natura i Art", que en realitat és una tercera edició del projecte.

Es materialitza en una caminada guiada, en aquest cas per l'itinerari dels Ullals de Morago o Cova de Picasso (Ports d'Horta de Sant Joan), compartida entre el públic assistent i els propis artistes. Una caminada amb pauses a cadascuna de les diferents intervencions, per contemplar-les, per donar la paraula als creadors/es, per reflexionar-hi.

L'objectiu primordial d'aquesta proposta és la de posar en valor el nostre entorn natural, oferint una mirada diferent sobre el mateix des de la perspectiva de l'art. I amb una intencionalitat molt clara: destacar la imperiosa necessitat de la salvaguarda de la natura, el respecte cap a ella, la seva protecció i el seu cuidat. Per aquests motius, l'obra executada és sempre efímera i respectuosa amb el medi ambient, no produint cap alteració sobre el funcionament dels sistemes naturals, els hàbitats i les espècies que contenen. Totes aquestes circumstàncies en el marc d'una greu crisi mediambiental i un qüestionament cada vegada més clar del model de vida propi de la societat occidental.

Trobada. Fotografia: Salomé Mulet

El que s'ha pogut veure a "Els Ports. Natura i Art" ha estat una gran diversitat de manifestacions artístiques, moltes d'elles pròpies de les arts plàstiques (escultura, instal·lació, assemblatge), però també altres que s'han pogut gaudir en directe (*performance*, *happening* conceptual i poesia).

Aquest 2016 hem tingut un destacat suport institucional i econòmic (Lo Pati. Centre d'Art. Terres de l'Ebre, Consell Comarcal Terra Alta, Ajuntament d'Horta de Sant Joan), així com una gran implicació del Parc Natural dels Ports i

la col·laboració de diferents entitats

(Alberg Els Olivers, Agrària Sant Salvador d'Horta i Ecomuseu dels Ports). De la mateixa manera, també ha estat l'edició en la que hem assolit una major assistència de públic, més de 90 persones (suma de les inscripcions i els propis artistes). A tots ells/es vull donar el meu sincer agraïment.

Aquest projecte continua caminant cap a el futur, a l'espera d'una quarta edició, que de ben segur està per arribar.

Sergi Quiñonero, coordinador i curador de "Els Ports. Natura i Art"
Octubre 2016

Fotografia: Antonio Gómez Labrador

En ruta. Fotografia: Pere Estadella

Fotografía de portada: Antonio Gómez Labrador

Crónica del día 16-10-2016. Por Myriam Mercader, escritora

Una vez más, con el apoyo del Centre d'Art Lo Pati, Sergi Quiñonero, organizador y comisario de "Els Ports. Natura i Art", nos sorprendió con un maravilloso itinerario por Els Ports d'Horta de Sant Joan en la Terra Alta tarragonense.

Es indudable que el entorno que sirvió de escenario para esta jornada de *Land Art* resulta en sí mismo espectacular, pero las variopintas intervenciones que se pudieron disfrutar fueron en esta tercera edición de un nivel excepcional, como lo son también los artistas que en ella participaron.

"Adopció" de Jordi Ferrer Ber
Fotografía: Antonio Gómez Labrador

"Cuerdad" de Domix Garrido
Fotografía: Antonio Gómez Labrador

Uno de los aspectos más interesantes, a nuestro entender, sobre el itinerario que abarcó unas catorce paradas a lo largo de casi cuatro kilómetros por el macizo de Els Ports, fue la diversidad de sus manifestaciones. Desde el Arte *Performativo* con un inconmensurable Domix Garrido, que nos invadió los sentidos con su impactante performance "Cuerdad" ahondando en la herida abierta que el ser humano ha dejado para la posteridad en la naturaleza, hasta la intervención "neoludista" de Laboratori del Paisatge de Reus titulada "Armistici" y que nos animó a unirnos a ellos en diez minutos de silencio sin cámaras como "oposición a la proliferación del registro de imágenes que atentan contra la subjetividad de

"Absència" de Sergi Quiñonero. Fotografía: Domix Garrido

máximas de este Arte de la Tierra: no modificar en absoluto el entorno.

Asimismo, la instalación-ensamblaje de Sergi Quiñonero denunció los desechos abandonados en el bosque; en su interesante obra "Presencia - Ausencia" no sólo aparecía un bidón con la basura previamente recogida por la zona, sino que haciendo gala de una plasticidad exquisita el artista había cubierto de papel el tronco partido y desperdigado, y en un intento de borrar el paisaje muerto del árbol caído, había terminado por resaltar aún más su intrínseca representatividad.

Carlos de Gredos sorprendió con dos instalaciones dignas de su larga trayectoria en el *Land Art*. Tanto "Un invitado, todos invitados" como "Quien nos atrapa nos protege" convidaron a la interacción de todos los que allí estábamos,

la memoria y el placer íntimo de percibir el mundo de una manera sensorial sin captadores artificiales de emociones", se sucedieron una serie de acciones, las cuales cada una a su manera, representó una versión distinta y excelente de lo que unos llaman *Land Art*, otros Arte de la Tierra, *Eco Art*, Arte Efímero y hasta Arte de Caminar.

En todas las acciones el artista trabajó *en-sobre-con* la tierra y a veces también reivindicó la necesidad de combatir la desidia de la sociedad que ensucia el medio ambiente con su basura. Éste fue el caso de Jordi Ferrer y su instalación "Adopció: un diàleg entre humà i natura", trabajando latas recogidas del entorno y pintadas para adornar por unos instantes los árboles que nos rodearon en esa parte del recorrido y que al seguir el camino pudimos recoger para llevar como recuerdo, respetando al mismo tiempo una de las

provocando que se pasara colectivamente de la timidez a la hilaridad al enredarnos en un juego participativo de lo más estimulante.

La poesía tuvo su lugar preponderante en el itinerario, pues como el mismo Sergi Quiñonero recordó, no hay nada más efímero que la palabra lanzada al aire. Oscar Sotillos completó su instalación con versos recitados en La Cova de Picasso "Ressò al Bosc" y con música interpretada por él con instrumentos ancestrales y pertenecientes a la tierra: el didgeridoo australiano y el cuenco tibetano. Asimismo, se manifestó la poesía en forma de hojas en las dos instalaciones de Madga Zaragoza y Josep Cañada: "Fulls i Fulles" y "Sense Titol" basadas en versos clásicos y contemporáneos que pudimos leer en hojas de papel que representaban hojas de árboles y que nos fueron regaladas por los artistas.

Como si todo lo anterior no hubiera sido suficiente, la instalación de Núria Fernández y Albert Girós "El cor de la muntanya - L'acull de la terra" sorprendió no sólo por sus dimensiones y su emplazamiento monumental en La Marbrera, sino por su sencilla inmensidad y su sutil mensaje filosófico explicado por Albert Girós en una clase magistral, desarrollando la idea de cómo ése punto enorme - centro de la instalación - en la pared de mármol simbolizaba el centro de una espiral que nos engloba a todos y nos hace parte también de la naturaleza y de su belleza.

"Un invitado, todos invitados" de Carlos de Gredos. Fotografía: Salomé Mulet

"Ressò al bosc" de Óscar Sotillos. Fotografía: Silvia Franzoni

"Sense títol" de Magda Zaragoza y Josep Cañada. Fotografía: Antonio Gómez Labrador

"El cor de la Muntanya - L'acull de la Terra" de Núria Fernández y Albert Girós
Fotografía: Albert Girós

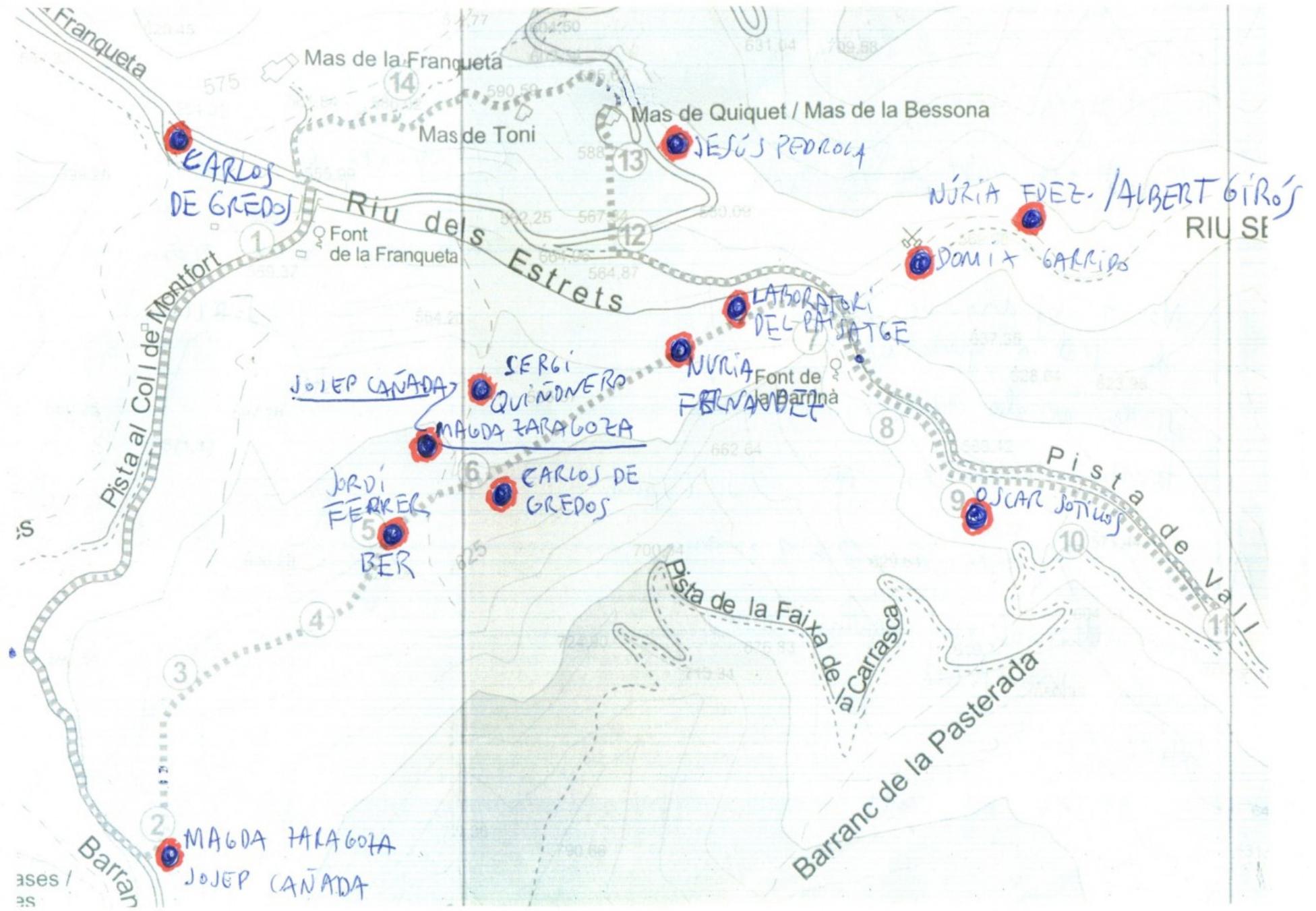
"La Terra encara ens dóna pa" de Jesús Pedrola
Fotografía: Salomé Mulet

Al final del trayecto, degustando vinos y pinchos de la tierra, Jesús Pedrola nos enseñó su escultura "La Terra encara ens dóna pa", que no dejó de ser una excelente ilustración del momento especial que estábamos disfrutando.

En definitiva, "Els Ports. Natura i Art" también resultó en una jornada fiel representante del Arte de Caminar, donde el artista realiza marchas a pie, como medio de expresión artística. De esta manera todos fuimos artistas, interactuando con las obras, con la naturaleza y con los demás seres humanos que allí nos habíamos reunido para simbólicamente devolver, si acaso un poco, de todo aquello que la madre tierra nos sigue regalando desde siempre.

Els i les Artistes

CARLOS DE GREDOS
(Hoyocasero, Ávila)

"Un invitado, todos invitados"
- Instalación -

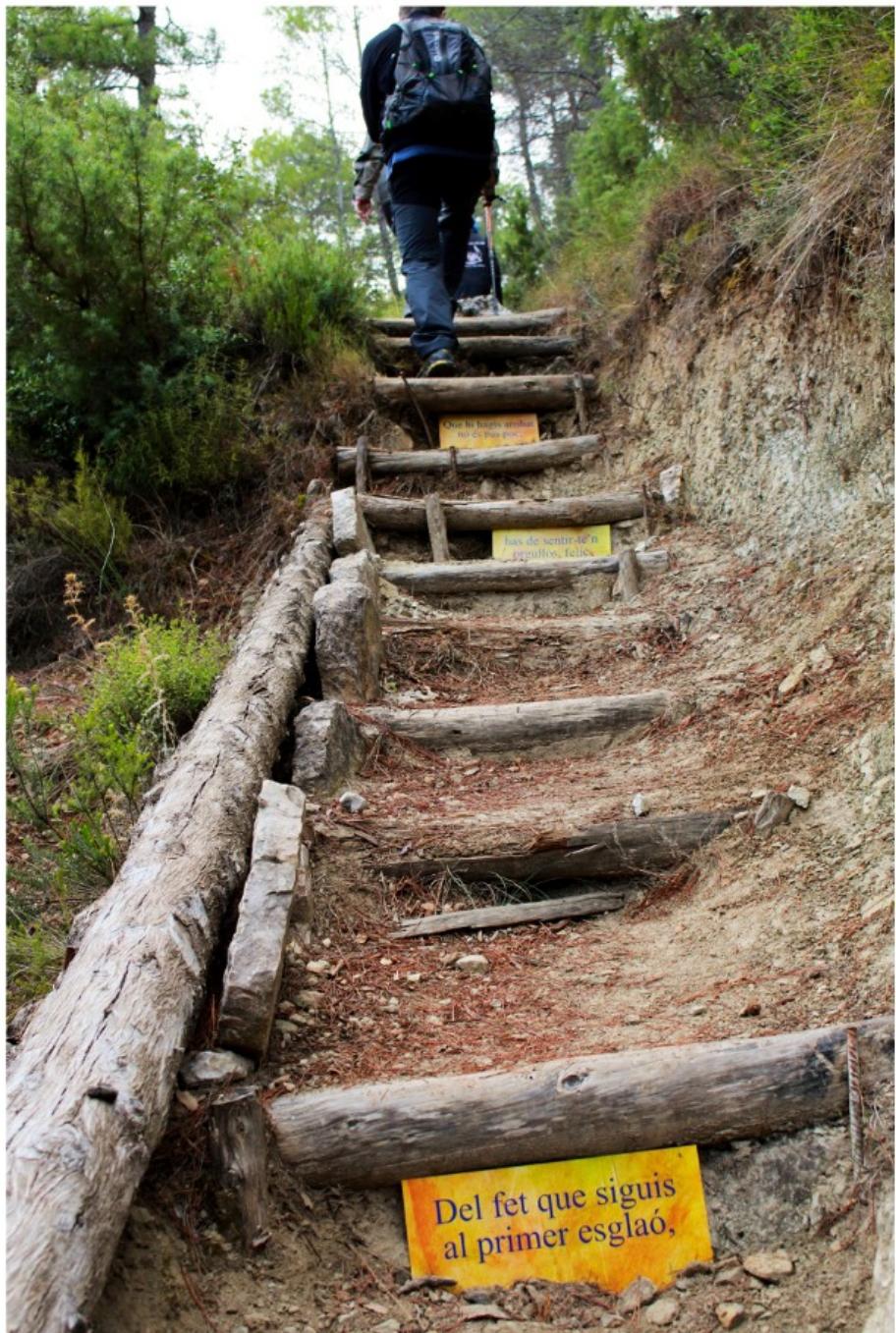
Fotografía: Carlos de Gredos

Toda obra es procesual y nadie mejor que ella para indicar al autor los pasos a seguir. En el fondo el artista no es más que un servidor de la Obra.

El primer título, antes de su realización, era "Cuando llueve la perfección está sumergida".

Al realizarla, como se puede ver en las fotografías, el título inicial sigue vigente, el círculo o mejor escrito, la circunferencia, como símbolo de la perfección está ejecutado dentro del agua con piedras menudas.

Las piedras calizas blancas pasaron de estar sumergidas a la superficie, con lo cual son visibles a distancia, como la perfección que nos rodea.

MAGDA ZARAGOZA i JOSEP CAÑADA
(Corbera d'Ebre, Tarragona)

"Sense títol" - Instal·lació -

Fotografies: Antonio Gómez Labrador

JORDI FERRER BER
(Valderrobres, Teruel)

"ADOPCIÓ:
Un diàleg entre humà i natura"

- Instal·lació -
Objectes lleugers
penjats de branques
amb cordills.

Fotografia: Antonio Gómez Labrador

EL CONCEPTE

1. ELL INHUMÀ: COMPRA, CONSUMEIX I TIRA.

1.1. Elecció a l'hora de comprar, plaer a l'hora de consumir i indiferència a l'hora de tirar les restes. La naturalesa no tria rebre, però rep.

1.2. Molts objectes són llençats en plena natura, deixant-los sols, oblidats, durant un llarg període de temps, de vegades passant desapercebuts i altres sent observats però ignorats per no ser prou atractius.

2. JO HUMÀ: RECUSO, TRANSFORMO I DIPOSITO.

2.1. Reflexió a l'hora de recollir, delit a l'hora de transformar i delicadesa a l'hora de dipositar. La naturalesa no tria rebre, però rep.

2.2. Alguns objectes tenen la sort d'estar en el lloc adequat, amb la sort de ser els elegits i iniciar un procés de transformació, un camí cap a una nova vida.

3. TU HUMÀ: ADMIRES, ADOPTES I EXHIBEIXES.

3.1. Entusiasme a l'hora d'admirar, orgull a l'hora d'adoptar i satisfacció a l'hora d'exhibir. La naturalesa no tria rebre, però rep.

3.2. De nou els objectes són dipositats a la natura, on temps enrere van ser tirats, però aquesta vegada amb el seu nou aspecte, esperant a ser adoptats i transportats a la seva nova llar.

CONCLUSIÓ

La naturalesa és viva, encara que no parli com els humans, es manifesta d'altres maneres, abraçant el que l'envolta amb els seus llaços d'energia, sense pretensions, sense esperar res a canvi, només amb l'esperança de viure i mantenir l'estat de les coses en contínua activitat i benestar. La naturalesa no tria rebre, però rep.

Com a humans que som, respectem i fem que se senti bé, utilitzem la nostra saviesa per agrair el principi de les coses; tots podem tornar una mica del molt que constantment ens dóna, és una raó de supervivència, de sinergia natural, emocional i cívica. La naturalesa no tria rebre, però rep, donem-li vida com ella a nosaltres.

Fotografia: Pere Estadella

CARLOS DE GREDOS
(Hoyocasero, Ávila)

"Quien nos atrapa nos protege" - Instalación -

Las trampas como las telarañas están para atraparnos no para protegernos.

En mitad del bosque, un paseante que haya avistado a la orilla del sendero una gran telaraña, puede disfrutar de ella por su espectacularidad, puede sentir la necesidad de sacar de su bolsillo el móvil y guardar en su memoria el hallazgo para compartirlo con los amigos, otro más curioso y detallista se fijará en que el lecho donde se encuentra está modificado, que la araña tejedora, ha procurado que el atrapado por su belleza se tumbe es ese suelo mullido y confortable por la acumulación de agujas de los pinos circundantes, a modo de colchón. Al atrevido, al que se llegue a tumbar debajo de la gran telaraña, se sentirá protegido por este firmamento de cuerdas tensadas y cruzadas cual cúpula celeste, una cúpula muy especial en la cual parece que todo converge hacia un punto central, ¿será el centro de nuestra galaxia, o tal vez el centro del mismísimo Universo?

La respuesta como en la mayoría de los casos, cuando nos remitimos a lo más profundo de nuestro ser, no deja de ser personal. En este caso, el paseante, debajo y mirando al cielo, descubre que también los pinos convergen hacia el mismo punto, hacia el centro de la telaraña. Los círculos podrían seguir ampliándose hasta el Infinito pero todos tendrían el mismo punto de origen, tendrían el mismo punto de protección.

Fotografías:
Carlos de Gredos

Fotografia: Benvingut Jaumà

MAGDA ZARAGOZA i JOSEP CAÑADA
(Corbera d'Ebre, Tarragona)

"Fulls i Fulles" - Instal·lació -

Fotografies: Antonio Gómez Labrador

SERGI QUIÑONERO
(La Pobla de Massaluca,
Tarragona)

"Absència / Presència"

- Assemblatge -

Restes d'arbre mort, paper
higiènic de mans, deixalles
recollides a l'itinerari de la
Cova de Picasso,
contenidor de plàstic.

8 x 10 m.

Fotografia: Antonio Gómez Labrador

Fotografia: Pere Estadella

"Absència / Presència" es presenta com un diptic, dues obres que volen aportar un punt de vista sobre algunes maneres de relacionar-nos amb l'entorn natural. A "Absència", les restes d'un arbre mort són recobertes de paper higiènic de mans, en un intent d'esborrar-lo del bosc. Per "Presència" s'han recollit escombraries als voltants del lloc on es desenvolupa l'obra i han estat dipositades en un contenidor transparent, per fer-les ben visibles.

NÚRIA FERNÁNDEZ
(Reus, Tarragona)

"Viure, conviure, sobreviure" - Instal·lació -
Bols de porcellana i escrits amb retolador permanent
15 x 8 cm. cadascun, conjunt de 200 cm. aprox.

Fotografia: Albert Girós

Tres punts suspensius en el
llibre de la terra

Viure - Tots hauríem de tenir
les mateixes oportunitats.

Conviure - Vivim en un món
divers, és un dels aspectes que
el fa tan atractiu, ningú és més
que ningú.

Sobreviure - Respectar tot el
que ens envolta com si en això
ens hi anés la vida.

Fotografia: Benvingut Jaumà

ARMISTICI

Intervenció del Laboratori del Paisatge
Monogràfic d'Art i cultura visual de l'EADR
(Reus, Tarragona)

Armistici és una intervenció “neoludista” oposada a la proliferació de l'enregistrament d'imatges que atempten contra la subjectivitat de la memòria, i el plaer íntim de percebre el món d'una manera sensorial sense captadors artificials d'emocions.

Fotografies: Antonio Gómez Labrador

ÓSCAR SOTILLOS
(Sant Celoni, Barcelona)

"Ressò al bosc"
- Intervenció poètica -

Fotografia: Benvingut Jaumà

Fotografia: Silvia Franzoni

Entre las ramas
la luciérnaga
brote de luz.

En el bosque,
el telégrafo
del pájaro carpintero.

El abrazo de la raíz
sostiene el árbol,
tanto como a la tierra.

Este pasado mes de octubre ha sido muy rico y movido. He participado en dos encuentros artísticos, uno en Tarragona, otro en Córdoba. Curiosamente en los dos he participado con intervenciones relacionadas con el silencio.

La primera tuvo lugar en el itinerario artístico "Els Ports. Natura i Art". Mi intervención tuvo dos partes, un recital silencioso en un estrecho corredor paralelo al río, y un recital desde la conocida Cueva de Picasso. Mientras los visitantes (unos 90) pasaban uno a uno obligados por lo angosto del paso, yo permanecía sentado sobre un árbol talado tocando un cuenco tibetano. En el paso, colgados de las ramas, pendían varios poemas breves a modo de haikus que la gente podía recoger.

ALBERT GIRÓS & NÚRIA FERNÁNDEZ
(Sant Jaume d'Envenja & Reus - Tarragona)

"El cor de la muntanya - L'acull de la terra" - Instal·lació de mides variables -

"El cor de la muntanya" Albert Girós
cercle pintat amb carbó vegetal sobre paret de marbre
180 cm. de diàmetre

"L'acull de la terra"
Núria Fernández
Terracota amb inscripció
100 cm. de diàmetre

Fotografia: Benvingut Jaumà

Fotografia: Antonio Gómez Labrador

"El cor de la muntanya": Cercle de carbó sobre la paret de la marbrera... meditació llarga i profunda sobre l'home i la terra; les lleis encara per nosaltres misterioses, del coneixement d'abast científic però també del màgic. Moment d'una espiral infinita que ens abasta a nosaltres i a tota la natura i ens fa sentir la seva bellesa.

És un cercle escrit... que esdevé un cos pintat sobre la paret. Es construeix sobre el canon de les proporcions de l'home de Leonardo da Vinci, sobre els principis del Tao, la saviesa del Llibre del Canvis, el I Ching, i la sèrie numèrica de Fibonacci que dóna lloc a l'espiral àuria. I a partir d'aquests continguts, el procés de pensament plasmat com a traç i escriptura. L'esforç de l'home per penetrar la terra tot buscant els materials que necessita per sobreviure. I penetrant la terra... la pedra necessària per construir la seva vida, l'energia, el carbó i el petroli, l'aigua i els centres d'energia de la terra... fins i tot el nucli de connotacions sagrades on es troben l'or i la plata, i també les pedres precioses. La terra ens dóna... tot el que necessitem. I ens dóna l'experiència que ens connecta amb allò que és misteri i allò que és el sagrat... la bellesa.

L'home, amb el seu instint de futur, treballant per la seva supervivència ha creat a la marbrera un espai místic, sense adonar-se. Aquest Cercle "Cor de la muntanya" àuria junt amb la peça "Acull de la Terra" creant l'experiència d'un punt de trobada, el punt d'estada i el punt de partida per una meditació llarga i profunda sobre el mateix home i la seva relació amb la natura i amb l'àmbit sagrat de la bellesa.

"L'acull de la terra": Cos i espai circular receptiu... la terra ens acull, ens dóna el necessari per viure, simbolitza la mare, la dona, la filla i, sobretot, l'amiga. Si la respectem ens donarà tot. Un espai per habitar.

"Els bastons del mestre" obra d'Albert Girós

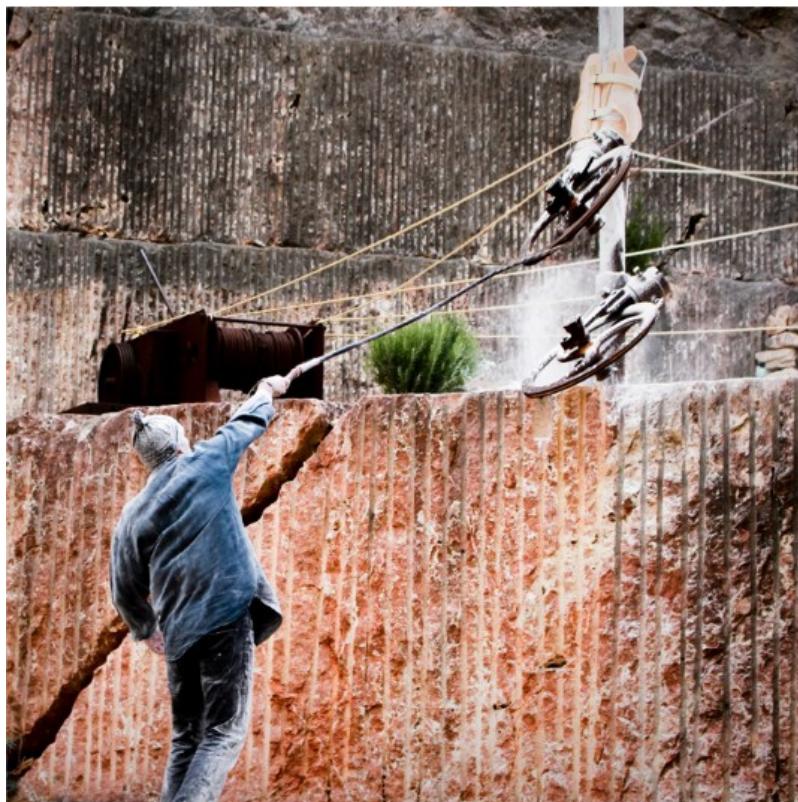
La peça té com a subtítol "El mestre, és l'alumne". Mostra un bastó que en principi fou de 2 metres 50 cm., que es va consumint, cremant-se la seva base per poder escriure i dibuixar amb el seu carbó... transmetre coneixement. Altres bastons de mides estàndard creixen en alçada, mitjançant uns tutors vegetals: branques i altres elements. En el camí, tal com el mestre va consumint la seva vida, els alumnes van creixent i assolint l'alçada que marcava en el principi el mestre.

Fotografías:
Antonio Gómez Labrador
Óscar Sotillos

Fotografías:
Antonio Gómez Labrador
César Reglero

DOMIX GARRIDO
(Murcia)

"Cuerdad"
- Instalación - 'Performance' -

Fotografía: Silvia Franzoni

Fotografia: Antonio Gómez Labrador

JESÚS PEDROLA
(Corbera d'Ebre,
Tarragona)

“La Terra encara ens dóna pa” - Escultura -
Garba de cereal, terrosos de la pròpia terra
i pa de ceràmica.
Era del Mas de Quiquet.

ELS PORTS NATURA I ART

INTERVENCIONS ARTÍSTIQUES CONTEMPORÀNIES
ALS PORTS D'HORTA DE SANT JOAN

DOMENGE 16 D'OCTUBRE 2016
VISITA GUIADA AMB LOS ARTISTES

PUNT DE TROBADA: ÀREA RECREATIVA DE LA FRANQUETA A LES 9:00h
13:00h VI I PUNXADES, OFERTS PER L'AGRÀRIA SANT SALVADOR

Inscripció gratuïta: www.lopati.cat

LO PATI
CENTRE D'ART-TERRES DE L'EBRE

Qart

Amb el suport de:

Consell Comarcal
de la Terra Alta

Ajuntament d'Horta de Sant Joan

**Parc Natural
dels Ports**

**Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat**

I la col·laboració de:

els olivers
Horta de Sant Joan

**AGRÀRIA
SANT SALVADOR
D'HORTA**

